

ỨNG DỤNG CHUYỂN ĐỔI SỐ TRONG GIẢNG DẠY MÔN TRIẾT HỌC MÁC-LÊ-NIN TẠI CÁC TRƯỜNG ĐẠI HỌC HIỆN NAY

Nguyễn Thị Hương
Khoa Khoa học cơ bản, Trường Đại học Nghệ An

Tóm tắt: Ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy môn Triết học Mác-Lênin là một trong những yếu tố quan trọng để phát triển năng lực tư duy, phẩm chất chính trị, và bản lĩnh trí tuệ cho sinh viên. Để thực hiện được nhiệm vụ này cần có sự vào cuộc đồng bộ của nhà quản lý, đội ngũ giảng viên, các chuyên gia công nghệ giáo dục, và đặc biệt là sự chủ động từ chính người học, góp phần thực hiện thắng lợi Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, đưa sự nghiệp giáo dục nước nhà sớm hội nhập với khu vực và quốc tế.

Từ khóa: Chuyển đổi số, Giảng dạy Triết học, Triết học Mác - Lê-nin, Đại học

APPLICATION OF DIGITAL TRANSFORMATION IN TEACHING MARXIST-LENINIST PHILOSOPHY AT CURRENT UNIVERSITIES

Abstract: The application of digital transformation in teaching Marxist-Leninist philosophy is one of the important factors in developing students' thinking abilities, political qualities, and intellectual resilience. To achieve this task, a coordinated effort is needed from managers, faculty members, educational technology experts, and especially proactive involvement from the learners themselves, contributing to the successful implementation of the Resolution of the XIII Party Congress and advancing the country's education system towards integration with the region and the world.

Keywords: Digital transformation, Teaching philosophy, Marxist-Leninist philosophy, University

Nhận bài: 06/09/2025

Phản biện: 04/10/2025

Duyệt đăng: 08/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trong bối cảnh cách mạng công nghiệp 4.0, công nghệ số đang thâm nhập mạnh mẽ vào mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Đảng và Nhà nước ta đã xác định chuyển đổi số là xu thế tất yếu, là động lực quan trọng để phát triển đất nước. Nghị quyết 29-NQ/TW (2013) về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo đã nhấn mạnh yêu cầu chuyển mạnh từ trạng bị kiến thức sang phát triển năng lực, phẩm chất người học. Nghị quyết 52-NQ/TW (2019) của Bộ Chính trị về chủ động tham gia cách mạng công nghiệp 4.0, cũng đặt ra mục tiêu xây dựng nền giáo dục thông minh, phát triển nguồn nhân lực chất lượng cao. Văn kiện Đại hội XIII của Đảng tiếp tục khẳng định: “Phát triển mạnh mẽ học tập trực tuyến, từng bước chuyển từ giáo dục truyền thống sang giáo dục số”.

Môn Triết học Mác - Lê-nin là một trong những học phần nền tảng trong chương trình giáo dục đại học Việt Nam. Môn học không chỉ cung cấp cơ sở thế giới quan, phương pháp luận khoa học mà còn góp phần bồi dưỡng tư duy biện chứng, nhân sinh quan cách mạng cho sinh viên. Chuyển đổi số trong giảng dạy Triết học không chỉ là sử dụng công cụ công nghệ mà còn là quá trình đổi mới toàn diện về phương pháp, nội dung, tổ chức dạy học nhằm phát triển năng lực tư duy, phẩm chất chính trị, và bản lĩnh trí tuệ của người học.

Do đó, trong bối cảnh chuyển đổi số toàn diện như hiện nay, việc ứng dụng công nghệ số vào giảng dạy Triết học Mác - Lênin là giải pháp cần thiết để đổi mới phương pháp, nâng cao chất lượng và hiệu quả tiếp thu của sinh viên.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Khái quát về chuyển đổi số trong giáo dục

Chuyển đổi số trong giáo dục là quá trình tích hợp công nghệ số vào mọi hoạt động dạy học, quản lý, đánh giá và phát triển nguồn lực, nhằm nâng cao hiệu quả, cá nhân hóa trải nghiệm người học và thích ứng linh hoạt với bối cảnh mới.

Trong giảng dạy đại học, chuyển đổi số không chỉ dừng ở việc sử dụng phần mềm quản lý hay lớp học trực tuyến mà phải gắn với đổi mới phương pháp dạy học, ứng dụng dữ liệu lớn (big data), trí tuệ nhân tạo (AI), công nghệ thực tế ảo (VR/AR), và hệ thống học tập mở (LMS, MOOC).

2.2. Vai trò đặc biệt của chuyển đổi số trong giảng dạy Triết học Mác – Lê-nin

Thứ nhất, chuyển đổi số giúp minh họa hóa các nội dung lý luận trừu tượng

Các phạm trù, quy luật, nguyên lý triết học vốn rất trừu tượng, khó tiếp cận nếu chỉ giảng giải thuần túy. Việc sử dụng video clip, sơ đồ hóa tư duy, mô phỏng tình huống xã hội bằng công nghệ số giúp sinh viên dễ tiếp nhận và hình dung nội dung bài học.

Thứ hai, chuyển đổi số tăng cường tính tương tác và chủ động học tập

Thông qua các nền tảng trực tuyến (Zoom, MS Teams, Google Meet), hệ thống LMS (Moodle, Canvas, Google Classroom), sinh viên có thể thảo luận, phản biện trực tuyến, làm bài tập nhóm qua Padlet, Jamboard, Canva... giúp sinh viên chủ động tìm hiểu lý luận và vận dụng vào thực tiễn

Thứ ba, chuyển đổi số là công cụ công nghệ hỗ trợ phát triển tư duy phản biện, năng lực tranh biện triết học thông qua các diễn đàn, phản hồi thời gian thực, mạng xã hội học thuật và AI.

Thứ tư, chuyển đổi số góp phần đánh giá toàn diện quá trình học tập thông qua hệ thống trắc nghiệm trực tuyến, học liệu tương tác, và phân tích dữ liệu học tập để điều chỉnh phương pháp dạy.

Thứ năm, chuyển đổi số đáp ứng yêu cầu học tập linh hoạt và đa phương tiện

Sinh viên có thể truy cập tài liệu, bài giảng số hóa, video bài học, ngân hàng câu hỏi, bài tập tình huống mọi lúc, mọi nơi trên nền tảng số.

2.3. Một số giải pháp phát triển chuyển đổi số trong giảng dạy Triết học Mác-Lê nin

Thực hiện chủ trương của Bộ Giáo dục và Đào tạo về đổi mới dạy học các môn khoa học Mác-Lênin ở các trường đại học, thời gian qua việc dạy và học triết học đã đạt được kết quả nhất định. Nhiều trường đại học đã triển khai hệ thống LMS, E-learning, học liệu mở. Một số giảng viên biết ứng dụng phương tiện dạy học hiện đại như sử dụng các công cụ số như PowerPoint, Kahoot, Mentimeter để tăng tính tương tác, biết cách thức tổ chức lớp học lấy người học làm trung tâm. Học liệu số như video, giáo trình điện tử bắt đầu xuất hiện. Đặc biệt, trong thời kỳ dịch COVID-19, 100% các trường đã triển khai dạy học trực tuyến, tạo tiền đề cho thói quen dạy học số. Sinh viên tích cực, chủ động hơn thông qua hoạt động thảo luận và làm việc theo nhóm.

Tuy nhiên phân triết học vẫn chưa thực sự là một môn học được nhiều sinh viên yêu thích. Nguyên nhân của thực tế này bắt nguồn từ nhiều yếu tố.

Về phía nhà trường chưa có đầu tư đồng bộ trang thiết bị phục vụ cho hoạt động giảng dạy, đường truyền mạng yếu ở nhiều nơi. Học liệu số còn nghèo nàn, thiếu tính thực quan và chưa gần gũi với thực tiễn Việt Nam. Đội ngũ giảng viên chưa đồng đều về năng lực công nghệ, nhiều người vẫn quen với phương pháp truyền thống. Về phía sinh viên, các em chưa thực sự tập trung nghe giảng, chưa biến quá trình học thành quá trình tự học, tình trạng học vẹt, học đối phó đã

và đang mang tính phổ biến. Hoạt động kiểm tra – đánh giá chủ yếu vẫn theo hình thức thi viết truyền thống, chưa khai thác mạnh mẽ công nghệ phân tích dữ liệu học tập (learning analytics).

Thực trạng đó đòi hỏi cần phải đổi mới mạnh mẽ hơn nữa về cách dạy, cách học và cách kiểm tra đánh giá, trong đó, đổi mới phương pháp giảng dạy có ý nghĩa trực tiếp, quyết định đến chất lượng dạy học triết học. Để nâng cao chất lượng học tập bộ môn, trong thời gian tới các trường Đại học cần thực hiện một số giải pháp sau:

Các trường Đại học cần xây dựng đội ngũ giảng viên triết học thích ứng chuyển đổi số

Đội ngũ giảng viên là nhân tố trung tâm trong quá trình chuyển đổi số giáo dục đại học, đặc biệt đối với những học phần mang tính đặc thù như Triết học Mác – Lê-nin. Trong bối cảnh hiện nay, việc chuyển từ tư duy giảng dạy truyền thống sang tư duy sư phạm số đòi hỏi giảng viên không chỉ nắm vững nội dung môn học mà còn có năng lực thiết kế và tổ chức các hoạt động học tập số hóa, cá nhân hóa và giàu tính tương tác. Do đó, trong thời gian tới, để ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy Triết học Mác- Lênin, các trường đại học cần:

Bồi dưỡng kỹ năng thiết kế học liệu số cho giảng viên triết học. Việc này bao gồm kỹ năng sử dụng các phần mềm biên tập video, thiết kế bài giảng e-learning (Articulate, Storyline, iSpring), trình bày bản đồ tư duy số (MindMeister, Miro), xây dựng hệ thống câu hỏi tương tác (Kahoot, Quizizz), và thiết kế hoạt động học tập có yếu tố công nghệ.

Ví dụ: Khi giảng dạy khái niệm “vận động và phát triển” giảng viên có thể sử dụng video phân tích tiến hóa công nghệ qua các thời kỳ – một cách mô tả sự vận động của lịch sử từ góc nhìn triết học. Hoặc thông qua PowerPoint nâng cao, video bài giảng, mô hình 3D mô phỏng các khái niệm triết học (như mâu thuẫn biện chứng, phủ định của phủ định...) để bài giảng trở nên trực quan hơn và sinh viên cũng cảm thấy có hứng thú khi học tập và tiếp thu.

Tổ chức các khóa tập huấn định kỳ về công nghệ giáo dục và tư duy thiết kế sư phạm số cho giảng viên. Những chương trình này phải đi sâu vào việc tích hợp công nghệ vào phương pháp giảng dạy triết học, chẳng hạn như mô hình lớp học đảo ngược (flipped classroom), phân tích học tập (learning analytics), dạy học theo dữ liệu (data-driven pedagogy), và tư duy phản biện trong không gian số.

Các trường Đại học cần hoàn thiện hệ thống học liệu số chuyên biệt cho môn Triết học

Học liệu là thành tố cốt lõi của môi trường học tập, đặc biệt trong bối cảnh chuyển đổi số. Đối với môn học có tính lý luận cao như Triết học Mác – Lê-nin, việc hoàn thiện một hệ thống học liệu số chuyên biệt sẽ giúp sinh viên dễ tiếp cận, hiểu sâu và học tập hiệu quả hơn.

Trước hết, các cơ sở đào tạo cần xây dựng thư viện học liệu số chuyên sâu, bao gồm: Video bài giảng minh họa khái niệm trừu tượng bằng đồ họa trực quan. E-book Triết học theo chuyên đề, có tích hợp từ điển thuật ngữ triết học số. Bản đồ tư duy điện tử thể hiện mối quan hệ giữa các phạm trù, quy luật, trường phái triết học. Bộ câu hỏi tương tác và trắc nghiệm tự luyện theo chủ đề.

Bên cạnh đó, cần đẩy mạnh liên kết học liệu với các nền tảng mở như: Tài nguyên từ UNESCO về giáo dục công dân toàn cầu và giáo dục triết học. Marxists Internet Archive (marxists.org) – kho tài liệu gốc của các triết gia Mác-xít với bản dịch đa ngôn ngữ. Các MOOC quốc tế như edX, FutureLearn, Coursera về triết học chính trị, triết học khoa học...

Việc tích hợp tài nguyên quốc tế giúp sinh viên hiểu được giá trị phổ quát của tư tưởng Mác – Lê-nin, đồng thời so sánh với các trường phái triết học đương đại, từ đó mở rộng tư duy và khả năng phản biện.

Các trường Đại học cần đổi mới phương pháp giảng dạy theo hướng học tập tích cực và tự chủ

Chuyển đổi số không chỉ là câu chuyện công nghệ mà quan trọng hơn là chuyển đổi về phương pháp sư phạm. Với môn Triết học, điều này càng trở nên cấp thiết để biến giờ học từ buổi giảng thuật đơn điệu sang quá trình học tập tích cực, sáng tạo và phát triển tư duy. Một trong những mô hình tiêu biểu cần triển khai là lớp học đảo ngược (Flipped Classroom), trong đó: Sinh viên tự học trước qua video, bài giảng số.

Thời gian trên lớp dành cho tranh biện, xử lý tình huống triết học, phản biện nhóm.

Giảng viên đóng vai trò “người hướng dẫn tư duy” thay vì “người truyền đạt tri thức”.

Bên cạnh đó, áp dụng các phương pháp “Dạy

học dự án” và “Dạy học nghiên cứu” trong môn Triết học sẽ giúp sinh viên kết nối lý luận với thực tiễn. Ví dụ: Dự án “Phân tích mạng xã hội dưới góc nhìn chủ nghĩa duy vật lịch sử”.

2.4. Tăng cường hệ sinh thái công nghệ hỗ trợ giảng dạy và học tập

Để chuyển đổi số thành công, cần xây dựng một hệ sinh thái công nghệ giáo dục đồng bộ, hiện đại và thân thiện với người dùng. Hệ sinh thái này bao gồm:

Hệ thống quản trị học tập (LMS) như Moodle, Canvas, hoặc nền tảng nội bộ của trường, cho phép quản lý nội dung môn học, tiến độ sinh viên, bài kiểm tra, thảo luận trực tuyến.

Kho học liệu số tích hợp với công cụ tìm kiếm thông minh, gợi ý học liệu cá nhân hóa dựa trên hành vi học tập.

Hệ thống phân tích học tập (Learning Analytics) giúp giảng viên theo dõi hành vi học tập, xác định sinh viên có nguy cơ “bỏ học ngầm” để hỗ trợ kịp thời.

Bên cạnh đó, cần kết nối với các ứng dụng học tập di động (mobile learning) như Google Classroom, Edmodo, Microsoft Teams, ứng dụng flashcard (Anki), podcast triết học, giúp sinh viên học mọi lúc mọi nơi, theo nhịp độ và cách thức của riêng họ.

Một số trường đại học tiên tiến đã phát triển chatbot học tập hỗ trợ sinh viên đặt câu hỏi, nhắc nhở lịch học, hoặc tóm tắt nội dung triết học theo từng học phần.

III. KẾT LUẬN

Ứng dụng chuyển đổi số trong giảng dạy môn Triết học Mác - Lê-nin là xu thế tất yếu trong bối cảnh đổi mới giáo dục hiện nay. Không chỉ giúp nâng cao hiệu quả giảng dạy, nó còn góp phần thay đổi tư duy dạy - học, từ truyền thụ sang đồng kiến tạo tri thức. Muốn làm được điều này, cần có sự vào cuộc đồng bộ của nhà quản lý, đội ngũ giảng viên, các chuyên gia công nghệ giáo dục, và đặc biệt là sự chủ động từ chính người học. Khi đó, việc dạy và học môn Triết học trở thành cơ hội phát triển tư duy, bản lĩnh chính trị và năng lực phản biện cho sinh viên – những công dân trí thức của thời đại số.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Bộ Giáo dục và Đào tạo. (2023). Báo cáo thường niên chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo. Hà Nội: NXB Giáo dục Việt Nam.
 Đảng Cộng sản Việt Nam. (2013). Nghị quyết số 29-NQ/TW về đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo. Hà Nội.
 Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), Văn kiện Đại hội XIII, NXB Chính trị Quốc gia.
 Nguyễn Văn Dũng (2022), Ứng dụng công nghệ trong giảng dạy lý luận chính trị, Tạp chí Giáo dục Lý luận.
 Phạm Minh Hạc (2019), Đổi mới phương pháp dạy học Triết học ở đại học, NXB ĐHQG.
 Thủ tướng Chính phủ. (2022). Quyết định 131/QĐ-TTg phê duyệt Chương trình Chuyển đổi số trong giáo dục và đào tạo. Hà Nội.